

Planprogram for kommunedelplan for «Idrettsanlegg, fysisk aktivitet, kulturhus, friluftsliv og kulturminner 2017-2024» i Lyngen kommune

«GOD HELSE, TRIVSEL OG MILJØ FOR ALLE»

Vedtatt i Lyngen kommunestyre møtet 14.juni 2017 i sak 40.

Innhold:

1. Innledning
2. Bakgrunn og formål
3. Rammer og føringer:
  - 3.1 Nasjonale føringer
  - 3.2 Regionale føringer
  - 3.3 Kommunale føringer
4. Status i dag
5. Organisering av arbeidet
6. Medvirkning
7. Tidsplan
8. Vesentlige temaer innafor idrettsanlegg og kulturhus, friluftsliv og fysisk aktivitet, kulturminner. Eventuelle behov for utredninger og undersøkelser. Begrensinger i planarbeidet.
9. [Vedtak angående høringsmerknader til planprogrammer](#)

1. Innledning:

Kommunal planstrategi 2016-2019, vedtatt i Lyngen kommunestyre 27.09.16 , slår fast at rullering av plan for **friluftsliv, kultur og idrett** må skje i planperioden. Gjeldende plan fram til 2016 «**Kommunedelplan for folkehelse, friluftsliv, idrett og lokale kulturhus 2012 – 2015**» ble vedtatt i kommunestyret i sak 75/12.

Kommunedelplaner er hjemlet i Plan- og bygningsloven § 11-1.

Planarbeidet skal derfor følge plan- og bygningslovens krav til planprosess. For alle kommunedelplaner og kommuneplaner skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for eventuelle utredninger (plan- og bygningsloven § 4-1).

2. Bakgrunn og formål

Vedtatte planstrategi legger føringer ved at «Plan for folkehelse» skal inngå i samfunnsdelen av

kommuneplanen. Folkehelse skal være overordnende ved at både datagrunnlag, kunnskap og strategier i den reviderte kommunedelplanen skal ivareta kommunens mål for folkehelse.

I denne planen ønsker kommunen å ta inn temaet kulturminner da kulturminner også for en del kan knyttes opp mot friluftsliv. Lyngen kommune har i dag ingen helhetlig plan for bevaring av kulturminner. I tråd med Meld.St. 18 Friluftsliv, kan kulturminner synliggjøres og formidles som opplevelsesverdi og motivasjonsfaktor i friluftsliv.

I gjeldende bestemmelser for tilskott fra kulturdepartementet til idrettsanlegg og fysisk aktivitet forutsetter kulturdepartementet at kommunen har en vedtatt plan. Revideringa av vedtatte kommunedelplan skal ivareta dette kravet.

Lokale kulturhus er også tilskottsberettiget via søknad i portalen «Idrettsanlegg.no». For kommunen er det vesentlig å ha oversikt over behov for nye kulturbygg og rehabilitering av eldre.

Temaet friluftsliv skal gi kunnskap om omfang og områder som særlig berøres. Da kan kommunen bedre ta hensyn til behovene et allsidig friluftsliv har og utfordringene de medfører.

Kommunedelplanen er et politisk styringsredskap, et arbeidsredskap for forvaltningen, men og et dokument for kompetanseoverføring og informasjon innafor temaene i planen. Planen er ikke juridisk bindende.

Kommunedelplan for «Idrettsanlegg, fysisk aktivitet, kulturhus, friluftsliv og kulturminner 2017-2024» vil bestå av en generell del som revideres i.h.t. gjeldende planstrategi og en handlingsdel som rulleres årlig. Handlingsdelen vil også ha med en uprioritert opplisting av tiltak som kan bli aktuelle å realisere i et 12-års perspektiv.

3. Rammer og føringer

3.0 Nasjonale føringer

- Stortingsmelding nr. 26 (2011.2012) Den norske idrettsmodellen
  - Alle ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet som trening eller mosjon.
  - Godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
  - Planleggingen skal fremme aktivt friluftsliv og fremme helse og trivsel i nærmiljøet.
- Meld.St 18(2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet
  - Natur og friluftsliv brukes enda mer i det helsefremmende og forebyggende Helsearbeidet.
  - Legge til rette for friluftsliv som en lavterskelaktivitet slik at flest mulig kan utøve friluftsliv i hverdagen.
  - Parker i tettsteder og byer skal prioriteres som vesentlige friluftsområder.
  - Viktig å formidle og synliggjøre kulturminner og kulturhistorien.
  - Motorisert ferdsel omfattes ikke av friluftslivsbegrepet, slik det er definert i den offentlige friluftslivspolitikken
- Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013) Folkehelsemeldingen
- St.meld.nr. 19 (2014-2015) «Folkehelsemeldingen – mestring og muligheter
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, 12.06.2015
- Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv. En satsing på friluftsliv i hverdagen; 2014-2020
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2017
- Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (veileder fra Kulturdepartementet, 2014)

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- Friluftsløven
- Lov om forvaltning av naturens mangfold
- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag
- Kulturminneloven
- Meld. St. 35 (2012–2013) Framtid med fotfeste — Kulturminnepolitikken
- Stortingsmelding nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner.
- St.meld.nr 26 (2006-2007 kapittel 7 Bevaring og bruk av kulturminner
- Stortingsmelding nr. 35 (2012-2013) Framtid med fotfeste.
- Riksantikvarens veiledere «Kulturminner i kommunen» og «Håndbok for lokal registrering», begge revidert i 2013.
- Lov om sametinget og andre samiske rettsforhold, §2-1 Sametingets arbeidsområde og myndighet
  - Sametingets forvaltningsoppgave for samisk bygningsvern og samiske kulturminner.

3.1 Regionale føringer

- Fylkesplan for Troms 2014-2025

Aktuelle mål og visjoner i planen

Den kulturelle grunnmuren gir befolkningen tilgang til kunst- og kulturfaglig kompetanse, opplevelse og deltakelse.

- Legge til rette for gode møteplasser for kultur-, idretts- og friluftsopplevelser og aktiviteter
- Alle har et felles ansvar for å utvikle et samfunn som fremmer god helse og hver enkelt har et ansvar for egen helse
- Ivareta folkehelse i areal- og samfunnsplanlegging i alle sektorer lokalt og regionalt
- Videreutvikle samarbeidet mellom sektorer, lokale og regionale aktører og nasjonale myndigheter om folkehelse
- Tilrettelegge for helsefremmende, trygge og inkluderende arenaer innenfor alle sektorer.
- Tilrettelegge for lavterskeltiltak innenfor ulike sektorer
- Fysisk tilrettelegging for fysisk aktivitet

- Troms fylkeskommune. Regional planstrategi 2016-19
- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027
- Handlingsprogram Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2019
  - Alle i Troms skal ha mulighet og kunnskap til å drive friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel
- Regional plan for idrett og anlegg 2016-2027
- Regional plan for landbruk 2014-2025
- Kulturarvplan for Troms 2011 – 2014
- Strategi for reiselivet i Troms 2013-2017, satsingsområde 3 Temabasert produktutvikling

3.2 Kommunale føringer

Lyngen kommunes kommuneplan, samfunnsdelen og arealdelen, er under revidering og samfunnsdelen skal etter framdriftsplanen ferdigbehandles tidlig på høsten 2017. Innspill i denne kommuneplanprosessen vil så langt råd er innarbeides i kommunedelplanarbeidet.

- Kommunal planstrategi vedtatt i Lyngen kommunestyre i sak 90/2016 27.sept.2016
- Planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel fastsatt av kommunestyret i sak 9/17 i møtet 22.02.2017.
- [«Folkehelseoversikt. En oversikt over folkehelsen i Lyngen kommune 2016 med handlingsplan»](#)

Aktuelle mål	Foreslåtte strategier
✓ Offensiv ja-kommune til all næringsetablering	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ivareta eksisterende næringer ○ Samarbeide med beitenæringene om en bærekraftig utvikling av reiselivet
✓ God helse gjennom hele livet	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tilrettelegge for økt fysisk aktivitet og friluftsliv for alle, særskilt i barnehage og skole ○ Legge til rette for grøntareal med rom for fysisk aktivitet gjennom arealplanlegging
✓ Åpent og inkluderende samfunn for <i>alle</i> , uavhengig av religion, hudfarge, kjønn, alder eller språk	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sørge for at offentlige rom er tilgjengelig for alle gjennom fokus på universell utforming ○ Sørge for like tjenester for alle uavhengig av bakgrunn ○ Lyngen kommune skal være en inkluderende organisasjon som verdsetter og utnytter kulturelt mangfold
✓ Lyngen kommune skal framstå som bærekraftig i forhold til klima og miljø.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Stille krav om at nye anlegg og bygg skal være energieffektive og robuste m.t.p klimaendringer. ○ Stimulere til etablering av bærekraftige næringer

4. Status

4.0 Folkehelse som overordnende føring i kommunedelplanen

Status for folkehelse i den reviderte kommunedelplanen bør begrenses til temaene i planen (helse knytta til fysisk aktivitet, sosial tilhørighet, opplevelser, mestring og identitet i den grad det er mulig å beskrive med statistikk eller trender).

4.1 Friluftsliv

Beskrivelser og data i gjeldende kommunedelplan 2012-15 kapittel 8.7 gjelder, men må oppdateres. Friluftskartleggingen i Lyngen kommune er gjennomført og behandles politisk i Levekårsutvalget i mars 2017. Kartleggingen inngår i kunnskapsgrunnlaget i planarbeidet. Status for temaet vil bli beskrevet i planen.

4.2 Idrettsanlegg, fysisk aktivitet og lokale kulturhus

Oppdatert oversikt over anlegg og kulturhus hentes fra Idrettsregistret. Aktuell statistikk i kommunedelplan 2012-15 oppdateres eller erstattes med mer aktuell statistikk. Dette vil utgjøre en vesentlig del av statusbeskrivelsen i revidert plan. Pkt. 8.6 aktivitetsoversikt, omredigeres og ajourføres slik at også ordinære idrettsaktiviteter nevnes.

Supplert med andre kjente data innfor temaene vil det utgjøre hovedinnholdet i status.

4.3 Kulturminner

Kjente fredete kulturminner er registrert i databasen Askeladden og fredete bygninger i SEFRAK. Med tillatelse fra riksantikvaren vil disse opplysningene eller deler av dem kunne nyttes i planen. Portalen «kulturminnesøk» er åpen og inneholder både fredete og registrerte bygninger og kulturminner.

En del data om kulturminner fins også i kommunes egne arkiv. Noen kulturminner og fredete bygninger er også vedlikeholdte gjennom prosjekter og ved mer tilfeldige ved behov. Kommunen har ingen samla oversikt over områder som er kartlagt eller oversikt over registrerte kulturminner utover de som finnes i nevnte databaser. Det finnes heller ikke planlagte, helhetlige føringer for bruk og vernetiltak eller verdisettinger av dem.

Alt dette vi legges til grunn i statusbeskrivelsen i planen.

Besøk av kulturminner kan gi fine turopplevelser. «Veidemannsplassen» i Kvalvikdalen har ledejerde av stein og bogastille inntil et grasbevokst område.

5. Organisering av planarbeidet

6. Medvirkning

Prosjekteier	PE	Lyngen kommunestyre
Styringsgruppe	PAU	Planutvalget(Formannskapet)
Prosjektansvarlig	PA	Rådmann / Oppvekstsjef
Prosjektgruppe	PG	Kulturkonsulent Line Gemert Kommunefysioterapeut Lise Nysted Grønvoll Kommuneplanlegger Bjørn Eikeland Prosjektleder Hans Ove Samuelson Prosjektleder (PL) skal koordinere arbeidet og sørge for framdrift og rapportering. Prosjektgruppa fordeler arbeidet innad i gruppa og sørger for at planarbeidet blir en åpen prosess, står for framdrift og ivaretar medinnflytelse og høringsprosesser. Gruppa holder levekårsutvalget orientert om framdrifta i planarbeidet. Prosjektgruppa peker ut nødvendige arbeidsgrupper/faggrupper ved behov.
Fagpolitisk referansegruppe	LU	Levekårsutvalget
Ressursgrupper som inviteres med i planarbeidet		Råd for folkehelse Ungdomsrådet i Lyngen Idrettsrådet i Lyngen Ressursgruppene er en samling ressurspersoner som har (fag)kunnskap og stiller seg som rådgivere for prosjektet. De vil gjennom hele prosessen kunne komme med innspill og kommentarer til planarbeidet.»

Skriftlig informasjon sendes ut til aktuelle lag og foreninger, skoler og barnehager, Lyngen Kirkelig Fellesråd, fagorganisasjoner mv. som ledd i selve planarbeidet med komunedelplanen. Hensikten er å få eventuelle skriftlige innspill til planen og skape engasjement. Informasjon om lovpålagt høring sendes også ut skriftlig.

Informasjon legges ut på kommunens heimeside. Kommunes facebook-side nyttes for informasjon og dialog.

Det innkalles til felles informasjons- og dialogmøter med lag og foreninger og andre interesserte som ledd i informasjon og høringer.
 Lovpålagte høringer følger Plan- og bygningslovens krav.

7. Tidsplan

Tidsplan for kommunedelplan	ansvarlig	deltakere	Tid 2017											
			febr	mars	mars	april	mai	juni	juli	augus	sept	okt	nov	des
Forslag planprogram	PL	PG												
Vedtak høring planprogram	PAU													
Fagpolitiske innspill	PA	LU			møte 31.03									
Høring planprogram	PG, PA				20.03-8.05									
Vedtak planprogram	PAU	kom-munestyre												
Oppstart planarbeidet	PA.PL	PG												
Dialog, infomøter, infoskriv	PL	PG												
Planskiving mv	PG													
Politisk behandling plan 1.g	PAU/PG	LU/kommune.st												
Høring 6 uker plan														
Behandle høringssvar	PG.PAU	LU												
Endelig vedtak kommunedelplan	PG/PAU	Kommune-styre												
			oppstartsmøte 2.febr	Vedta høring av planprogram i PG 28.02	Behandle planprog i PAU 15.03		Møte i PAU 31.05. Møte i Levekår 29.05	Møte kommunestyret 14.juni	Ferie					ca 10.des

Fritidsaktivitet-
tyttebærsanking

8. Vesentlige tema eller utfordringer innafor idrettsanlegg og kulturhus, friluftsliv og fysisk aktivitet, kulturminner. Eventuelle behov for utredninger og undersøkelser.

	Tema/ufordringer	Utfordringer som bør belyses
8.0	Folkehelse	<ul style="list-style-type: none"> ○ Hvordan mål og strategier for folkehelse gjøres til overordnende tema i planen
8.1	Ordinære idrettsanlegg	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaområdet ○ Hva i gjeldende plan som videreføres ○ Rehabilitering og vedlikehold av anlegg som etter hvert begynner å bli velbrukte ○ Vurdering av behov for anlegg som gir større bredde i tilbudet både sommer og vinter ○ Flerbruksløsninger ○ Drift av anlegg med synkende folketall og endring i aldersfordeling i noen kretser
8.2	Nærmiljøanlegg	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaområdet ○ Behov for allsidige uteanlegg ved skoler og i tettstedene
8.3	Lokale kulturhus	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaet ○ Vurdere behov for rehabilitering og oppgradering for eksisterende ○ Avklare behov for allsidig kulturhus i sentrum ○ Drift av anlegg med synkende folketall og endring i aldersfordeling i noen kretser
8.4	Aktivitet i hverdagen	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaet ○ Muligheter og tiltak som er realistiske relatert til jobb og fritid ○ Fra inaktiv til litt mer bevegelse: tiltak som gir informasjon om og muligheter for individuell og grupperetta tilpassa aktivitet ○ Møteplasser og aktiviteter som bygger på innvandrers premisser. ○ Legge til rette for sykling.
8.5	Organisert aktivitet (idrett mv)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaet ○ Mangfold av sommer- og vinteraktiviteter, både ute og innendørs ○ Vurdering av rammebetingelser for temaet
8.6	Friluftsliv	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mål for temaet ○ Styring av et mangfoldig friluftsliv ved tilrettelegging for aktiviteter med utgangspunkt i «Friluftskartleggingen» ○ Lavterskelområder og områder for hverdagsaktivitet ○ Friluftsliv i vernede områdene ○ Bruk av kulturminner som ledd i allsidig friluftsliv ○ Samarbeid med næringsliv, grunneiere, lag og foreninger mv i tilrettelegging og bruk ○ Drift og vedlikehold av tilretteleggingene. ○ Handlingsdelen vi liste opp tiltak og om mulig prioriteringer
8.7	Kulturminner	<ul style="list-style-type: none"> ○ Begrepsavklaringer innafor temaet ○ Mål for temaet

		<ul style="list-style-type: none"> ○ En samlet oversikt over registrerte kulturminner i kommunen ○ Strategi for å kartlegge uregistrerte og starte registreringsarbeidet ○ Avklare hvilke som skal tas vare på og tiltak for bevaring av dem. ○ Øke kompetansen om kulturminner i administrasjonen, blant politikerne og i befolkninga generelt ○ Informasjon om og bruk av utvalgte kulturminner i opplæring, fritidsaktiviteter og næring. ○ Synliggjøre brukerinteresser mellom grunneiere, allmenheten og næringsinteresser ○ Utforme grunnlaget for handlingsdelens prioriterte kulturminner.
	Kulturminner: Begrensninger	Siden dette temaet er nytt, vil omfanget måtte begrenses i grundighet av nyregistreringer og vektning av kulturminnene. Omfang av temaet og beskrivelser av kulturminnene må avgrenses. Immaterielle kulturminner kan tas inn ved revidering.

9. Vedtak i Lyngen kommunestyret angående høringsmerknader til planprogrammet.

Vedtak:

Planprogrammet for «Kommunedelplan for Idrettsanlegg, fysisk aktivitet, kulturhus, friluftsliv og kulturminner 2017-2024» godkjennes. Innkomne merknader tas inn i planarbeidet slik *Kommentarer* i saksutredninga beskriver samt Pkt 8.4: Legge til rette for sykling.

Merknader til planprogrammet:

Fylkesmannen i Troms har følgende bemerkning:

Sitat:

Folkehelseloven sier i § 2 at «kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.»

Dette vil også omfatte kommunens arbeid med idrettsanlegg, fysisk aktivitet, kulturhus, friluftsliv og kulturminner. God tilrettelegging på disse områdene kan gi viktige bidrag til god helse i befolkningen.

Fylkesmannen er kjent med at Lyngen kommune nylig har utarbeidet en oversikt over helsetilstanden slik folkehelseloven krever. Oversikten inneholder en rekke beskrivelser av både ressurser og utfordringer lokalt. Dersom oversiktsdokumentet inneholder utfordringer knyttet til befolkningens helse som kan relateres til temaene i den aktuelle kommunedelplanen, må planen beskrive hva kommunen vil gjøre for å møte helseutfordringene. På den måten sikrer kommunen at et folkehelseperspektiv legges til grunn for planleggingen.

Sitat slutt.

- *Kommentarer: Bemerkninga fra Fylkesmannen blir tatt til følge ved at dokumentet «Folkehelseoversikt. En oversikt over folkehelsen i Lyngen kommune 2016 med handlingsplan» blir tatt med som kommunale styringsdokument og brukt i planarbeidet.*

Kystverkets uttalelse viser til viktigheta av å ta med karttjenesten Kystinfo som informasjonskilde og nytte «Kystverkmusea» som relevante informasjonskilder i kulturminnearbeidet, særlig relatert til de to statlige fiskerihavnene vi har i Lyngen.

Kommentar:

- *Informasjonen fra Kystverket tas inn i planen ved utforminga av kommunedelplanen.*

Mattilsynet kommentarer er knytta til pkt. 8.6 Friluftsliv.

Sitat:

Mattilsynet meiner at også tilrettelegging av friluftsliv mm, må ta hensyn til hensynssonene for drikkevann. Sjå § 4 i forskrift om drikkevann og vannforsyning. «Det er forbudt å forurense drikkevann. Forbudet omfatter alle aktiviteter, fra vanntilsigsområdet til tappepunktene, som medfører fare for at drikkevannet blir forurenset. Med aktivitet menes også friluftsliv og annen utøvelse av allemannsretten. Der det er fastsett beskyttelsestiltak etter § 12 eller restriksjoner etter § 26, gjelder forbudet brudd på disse....»

Det treng ikkje vera noko problem om lokalbefolkninga går på tur i nedslagsfelta.

Med nedslagsfelta må ikkje brukast til toalett. Sjøppel må tas med heim eller samlast opp på egna måte.

Vi ynskjer ikkje at det blir lagt til rette for resting ved drikkevannskildene. Det skaper behov for toalett og sjøppeopsamling.

Vi vil heller ikkje at det skal vera organisert turisme eller tilrettelagt for turisme i nedslagsfelta.

Tilrettelegging kan vera parkering, kart med turløyper, rasteplasser osv.

For planer i nedslagsfelt og drikkevannskilde må det gjennomførast ei farevurdering eller fareanalyse av det aktuelle vannverket. Sjå § 6. «Vannverkseier skal identifisere farene som må forebyggjes, fjernes eller reduseres .....Vannverkseieren skal sikre at farekartleggingen og farehåndteringen er oppdatert. *Sitat slutt*

Kommentarer:

- *Merknadene berører forebyggende arbeid innafor folkehelse. I planarbeidet med kommuneplanens arealdel, strategisk næringsplan, hovedplan for vann- og avløp og det pågående arbeidet med å tilrettelegge for utfart gjennom anlegning av parkeringsplasser, må hensynet til folkehelse styre valget av løysninger. Hensynssonene for drikkevannskildene innarbeides i arealdelen i kommuneplanen. Restriksjoner i bruk av områdene må tas inn her. I Kommunedelplanen vil utfordringene belyses og styre hvilke tiltak som foreslås i handlingsdelen. Tiltakene vil være å prøve å redusere turistutfart i de viktigste og mest sårbare nedslagsfelta ved å styre mulighetene for parkering og ikke legge til rette for turer ved skilting og rutemerking. For turister som likevel nytter området begrenser en sjansen for å forurense drikkevann ved tydelig skilting på flere språk om at dette er drikkevannsområde og at spesielle regler for ferdsel gjelder. Informasjon til turoperatører og overnattingssteder om drikkevannskildene er nødvendig.*

For områder som allerede er mye brukt, legges toaletter og parkeringsplasser ved fylkesveiene der en vurderer at gevinsten ved det er større enn forurensingsfaren.

Toalettløsninger som i dag finnes ved turhyttene i dag drøftes med eierne og med Mattilsynet for å finne forsvarlige løsninger.

Kommunen inviterer Mattilsynet til å drøfte mulige løsninger som del av planarbeidet

Statens vegvesen kommer med slikt innspill:

Sitat:

I arbeidet med å lokalisere idretts- og friluftsbaserte anlegg og kulturhus ber Statens vegvesen kommunen særlig vurdere følgende trafikale forhold; trafikkavvikling, kollektivtrafikk/tilgjengelighet, tilrettelegging for myke trafikanter (gående og syklende), universell utforming og parkeringsmuligheter/utfartsparkering. Bedre forhold for syklister og fotgjengere fører også til tryggere skoleveier, økt fysisk aktivitet og reduserte utslipp. For ideer og informasjon om tilrettelegging for økt sykkel og gange viser vi til nasjonal gåstrategi og nasjonal sykkelstrategi, samt regionale strategier. *Sitat slutt.*

Kommentarer:

- *Innspillet fra Statens vegvesen ses i sammenheng med innspillet fra Mattilsynet m.h.t. parkering. Trafikale forhold vies plass i Kommunedelplanen i et folkehelseperspektiv der det er naturlig.*

Fiskeridirektoratet har ingen merknader til planprogrammet.

Sametinget har flere merknader og innspill:

Sametinget oppfatter ikke planprogrammet med kulturminnedelen som en ordinær kommunedelplan for kulturminner.

Innspillet presiserer hva som regnes som samiske kulturminner og at alt som er eldre enn 100 år er automatisk fredet. Sametinget regner med at det fremdeles finnes samiske kulturminner i Lyngen som ikke er registrert, kanskje særlig i «innlandsområdene». Samiske bygninger er derimot registrert og gjøres kjent i databasen «Askeladden i 2017-18».

Sametinget ser det som positivt at kommunen setter fokus på kulturminner og vil nytte noen i formidling til befolkninga og tilreisende. Siden kulturminner kan være sårbare for skader ved mye besøk, ber Sametinget *om at Lyngen kommune foretar utvelgelse, tilrettelegging og formidling av kulturminner i samråd med Sametinget.*

Innspillet tar opp forholdet om at ingen områder i Lyngen kommune kan anses som ferdig kartlagt mht kulturminner. Problemer med ulovlig fjerning av kulturminner av enkeltpersoner og at innleveringsplikten ikke overholdes, tas opp og belyses med lovbrudd på disse områdene også i Lyngen. Sametinget ber derfor kommunen om å ta denne problematikken med i betraktningen i det videre arbeidet med planen.

Sametinget ber om at kommunen tar hjelp i Sametingets planveileder for å sikre naturgrunnlaget forsamisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i planlegging.

I merknaden vises til pkt 8.7-kulturminner i planprogrammet om å kartlegge uregistrerte kulturminner.

Her påpekes at det kreves kompetanse for slik registrering og at Sametinget har spesialkompetanse innafor samiske kulturminner og kan engasjeres for kartlegging av utvalgte områder.

«Avklare hvilke kulturminner som skal tas vare på og tiltak for bevaring av dem»: Dette punktet må tydeliggjøres. Alle kulturminner fredet etter kulturminneloven skal tas vare på.

Sitat:

Andre bemerkninger

- Kommunen bør være tydelig på at planen ikke er hjemmel for fremtidig arealdisponeringer men at videre planlegging må knyttes opp mot kommuneplanens arealdel.
  - o Økt menneskelig ferdsel i utmarka kan være utfordrende for reindriftsnæringen, som er avhengig av beitero i sårbare tider på året. Sametinget oppfordrer kommunen om å søke tett samarbeid med det berørte reinbeitedistriktet i videre tilrettelegging for friluftsliv i utmarka.
  - o Sametinget ser medvirkning fra samiske lokalsamfunn som verdifullt og oppfordrer kommunen til å legge til rette for medvirkning og samarbeid med lokale lag og foreninger.

Avslutningsvis vil vi anbefale Lyngen kommune å lage en egen kommunedelplan for kulturminner. Vi anser mange av de skisserte punktene å passe bedre der enn sammen med tiltak for fysisk aktivitet, kulturhus mm. Vi vil også gjøre oppmerksom på at Riksantikvaren i 2017 har spesiell fokus på samiske kulturminner, men dessverre er søknadsfristen for prosjektmidler utløpt for i år. Vi vil imidlertid anbefale at kommunen undersøker hvilke muligheter som finnes for kommende år, og vurdere en prosjektsøknad. Riksantikvaren har mer informasjon om kulturminneplaner på sin hjemmeside.

Sitat slutt

Kommentarer:

I flg. Riksantikvaren finnes ingen andre lovhjemler for hva som kreves av kommunedelplaner for kulturminner enn Plan- og bygningslovens. For Lyngen kommune er det hensiktsmessig at kulturminnedelen tas inn ved rullering av tidligere gjeldende plan for idrettsanlegg mv slik planprogrammet beskriver.

Innspillet fra Sametinget om at en må regne med at det fremdeles fins kulturminner som ikke er registret i noen databaser, ligger til grunn for behovet for at utvikle strategier for framtidig kulturminnesøk. Det vil belyses, særlig i handlingsplanen.

Funn som ikke er registrert i kulturminnedatabasene nå, må tas inn ved rullinger av planen.

Planarbeidet vil avklare hvilken kompetanse vi har i Lyngen kommune i kulturminnekartlegging og hvilken kompetanse vi må hente utenfra, f.eks fra Sametinget og Fylkeskommune. Bruk av skriftlige veiledninger i arbeidet med kulturminnedelen anses som en selvfølge.

Også verdivurderinger av kulturminner for å finne ut hvilke som bør gjøres tilgjengelig for generell besøk av lokalbefolkningen og turister krever kompetanse som kommunen pr i dag ikke har. I tillegg til opplæring av egne ansatte og interesserte vil fagkompetansen i Fylkeskommunen og Sametinget konsulteres. I arbeidet med verdivurdering vil også sårbarheta for skade på kulturminne vektlegges når handlingsdelen utformes. Prioriteringa av noen kulturminner rokker ikke prinsippet, som Sametinget presiserer, at alle fredete kulturminner ikke skal skades.

Hele arbeidet med kulturminnedelen i kommuneplanen vil bevisstgjøre politikere, lag og foreninger og lokalbefolkningen om ansvaret vi har for kulturminnene.

Arbeidet med kommunedelplanen er for en del samordnet med revisjon av kommuneplanen.

I planarbeidet vurderes også innspill fra reinbeitedistriktene.

Lokale lag og foreninger involveres i arbeidet med kommunedelplanen og inviteres til å komme med innspill.

Distrikt 33T Rendalen har kommet med merknader.

Sitat:

Ittunjárga reinbeitedistrikt anser det som positivt at det legges opp til en bred planlegging av friluftslivet i Lyngen, og håper turist og beitenæringene får anledning til å delta i prosessen for å få en plan som favner bredt, og hvor alle interesser får spillerom.

Lyngen kommune har de siste årene hatt en kraftig økning i antallet turister som benytter seg av friluftsturisme, men man ser også en økende interesse lokalt for friluftsliv. Mye av ferdsele på barmark er konsentrert til merkede stier, noe som medfører økt slitasje på jordsmonnet. Distriktet mener at dette er noe man bør ha i tankene om man fortsatt skal ha et bærekraftig friluftsliv, og kan også være viktig med tanke på å bevare kulturminner. For å beholde og legge til rette for ett bredt biologisk mangfold må man ta hensyn til fauna og dyrelivet i området, da menneskelig aktivitet påvirker dyrelivet i området.

For distriktet sitt del har skiturismen i månedsskiftet april/mai bydd på en del utfordringer de siste årene, og har forårsaket mye forstyrrelser under flytting og kalving. Dette har direkte konsekvenser som at reinen unngår enkelte områder. Rein drives på denne måten bort fra viktige, og næringsrike beiteområder. Erfaring tilsier at menneskelig trafikk i foretrukne beiteområder, medfører også økte rovvilttap for distriktet da kalvende simler blir fordrevet til rovdyrutsatte områder. Således har den økte aktiviteten konsekvenser for distriktets produksjon. Aktivitet på sommeren og høsten har samme konsekvenser, men ferdsel i flytteområdene vil også kunne skape problemer for samling og flytting av rein.

Vi mener at turistnæringen i Lyngen må ta hensyn til dette, og planlegge aktiviteter i samråd med reindriftsnæringen og også informere sine gjester om problematikken. *Sitat slutt.*

ommentarer:

Merkede stier følger gjerne gamle dyretråkk, og rydding av stier kanalisere større ferdsel nettopp på stiene både av folk, beitedyr og ville dyr. Det skjermer igjen andre områder utafør stiene for menneskelig ferdsel.

Det kan likevel være nødvendig å begrense trafikken innafor nedslagsområder for drikkevannskilder.

Innspillet må vektas når det er tale om merking og omtale av nye turstier.

Samarbeid med beitenæringene etableres rundt friluftsdelen i planen.

God og riktig informasjon om beitedyrsproblematikken kan tas inn i handlingsplanen.

Idrettsrådet ber om at

Idrettslagenes innsats for folkehelse og sunn og meningsfylt aktivitet for barn og ungdom må vies større plass i planen. Lyngen kommune bør vurdere å ansette idrettskonsulent.

Kommentarer:

Planprogrammet omtaler i liten grad aktører. Idrettslagenes virke og betydning berøres både under idrettsanlegg, fysisk aktivitet og kulturhus(idrettshus) som utgjør 3 av 5 delemner.

Forslaget oppfattes som en generell oppfordring.

Stilling som idrettskonsulent er et innspill til handlingsplanen.

Rottenvik bygdelaag kommer med innspill til kommunedelplanen.

Her nevnes hva laget gjør nå og hva som kan gjøres i framtida med f.eks løypekjøring, vedlikehold av Vartoveien, bedre inntekstsgrunnlaget for Rottenvik grendehus, merking av stedsnavn, Rottenvik bro som kulturminne.

Kommentarer;

Innpillet tas med i utarbeiding av selve kommunedelplanen og vurderes i handlingsplanen.

Lyngseidet Musikkorps ber i sitt innspill om å bli kontaktet angående kulturhus når kommunedelplanen utformes.

Kommentarer:

Plangruppa har allerede sent ut oppfordringer til lag og foreninger om å registrere behov for nyetableringer og rehabiliteringer innafor idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, kulturhus, friluftstiltak og foreslå kulturminner som vurderes som viktige innafor alle grendeutvalgsområder.

Dette arbeidet blir fulgt opp i det videre planarbeidet.